

Dosarul nr.2r-456/22
2-18096452-01-2r-08092022

Prima instanță: Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni (jud. V. Botnaraș)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A.Panov, O. Cojocar, M. Anton)

DECIZIE

26 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Iurie Plămădeală,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Enachi împotriva lui Iurie Plămădeală și Societății cu Răspundere Limitată „Acrom-Vest” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea de apel înaintată de Iurie Plămădeală,

c o n s t a t ă:

La 12 iulie 2018, prin intermediul poștei (f.d.23), Mihail Enachi, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Iurie Plămădeală și SRL „Acrom-Vest”, solicitând încasarea sumei de 6000 de euro, cu titlu de datorie, a sumei de 10800 de euro cu titlu de penalitate, a sumei de 1647,29 de euro cu titlu de dobândă de întârziere și a cheltuielilor de judecată, inclusiv pentru taxa de stat.

Prin încheierea din 18 iulie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, ca urmare a admiterii demersului părții pârâte, a fost dispusă efectuarea expertizei grafoscopice, fiind dispusă suspendarea cauzei până la prezentarea raportului de expertiză judiciară.

Prin încheierea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, ca urmare a parvenirii raportului de expertiză întocmit, a fost reluată examinarea cauzei în fond.

Prin hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Enachi și s-a încasat, în mod solidar, de la Iurie Plămădeală și SRL „Acrom-Vest” în beneficiul lui Mihail Enachi a datoriei contractuale în sumă de 6000 de euro, convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii judecătorești, penalitatea în sumă de 10800 de euro, convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii judecătorești, dobânda de întârziere în sumă de 1647,29 de euro, convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii judecătorești și taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă totală de 11000 de lei.

Prin cererea înregistrată la data de 24 decembrie 2021, Iurie Plămădeală a solicitat eliberarea hotărârii motivate din 30 noiembrie 2021, pentru a fi atacată cu apel.

La 19 mai 2022, Iurie Plămădeală a înregistrat cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 30 noiembrie 2021 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe, trimiterea cauzei la o nouă examinare.

Prin încheierea din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel înaintată de Iurie Plămădeală, s-a remis lui Iurie Plămădeală cererea de apel cu toate documentele anexate; s-a explicat lui Iurie Plămădeală că, restituirea cererii de apel nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată în termenul și modul stabilit al aceluiși apelant cu cerere de apel împotriva aceleași hotărâri, cu același obiect și temeuri, dacă apelantul a lichidat neajunsurile.

La 29 iulie 2022, Iurie Plămădeală a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate cu remiterea cauzei Curții de Apel Chișinău la etapa primirii cererii de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că, în data de 19 mai 2022 a înaintat un apel nemotivat, deoarece nu a luat cunoștință de hotărârea motivată a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni și în apelul înregistrat nu a indicat nici motivele de fapt și de drept.

Totodată, a trimis o scrisoare, indicând adresa corectă de domiciliu, unde urma a-i fi expediată corespondența. În perioada 19 mai 2022-18 iulie 2022 nu a primit nimic la adresa sa, doar la 18 iulie 2022 a recepționat încheierea instanței de apel de 16 iunie 2022.

Recurentul a opinat că, instanța de apel urma sa-i ofere șansa de a prezenta un apel motivat cu indicarea tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, termenele și temeiul depășirii, prin emiterea unei încheieri de a nu da curs cererii de apel și înlăturarea neajunsurilor. Fiecărui participant la proces urmează a-i fi asigurat dreptul la un proces echitabil.

În context, recurentul a făcut referire la hotărârea CtEDO, în cauza Melnic c. Moldovei, din 14 decembrie 2006, definitivă din 14 februarie 2007, precum și hotărârea CtEDO, în cauza Ponomaryov c. Ucrainei, din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, conform cărora: „deși, în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Recurentul a susținut că, motive sunt suficiente, însă nu au fost elucidate și apreciate multiaspectual la examinarea cauzei.

În hotărârea Hornsby c. Greciei, CtEDO a subliniat că, dreptul la un proces echitabil, enunțat în articol, va fi iluzoriu dacă ordinea juridică internă a unui Stat contractant permite ca o decizie judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperantă în detrimentul unei părți. Iar o hotărâre urmează să fie motivată și axată pe examinarea tuturor probelor.

Recurentul a afirmat că, art. 6 CEDO asigură procedura în ansamblu. Judecătorii de la Strasbourg au declarat că principiul egalității armelor se opune oricărei ingerințe din partea puterii legislative și administrarea justiției în scopul de a influența soluția judiciară în cadrul unui litigiu.

Pe parcursul a doi ani a predominat o stare epidemiologică în țară, din cauza COVID 19.

Recurentul a precizat că, nu a recepționat nicio citație. De asemenea, a indicat că are patru copii la întreținere, are gradul doi de dizabilitate și dacă cunoștea despre cauza civilă intentată, avea să-și exercite drepturile, inclusiv dreptul la apărare.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimă la 08 septembrie 2022, prin scrisoare (f.d.244) și a fost recepționată la 23 septembrie 2022, conform avizului de recepție (f.d.246).

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea contestată în data de 16 iunie 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 29 iulie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei încheierii instanței de apel către recurent la 13 iulie 2022, conform scrisorii (f.d.225). Din textul recursului rezultă că, partea recurentă a recepționat copia încheierii la 18 iulie 2022. Astfel, recursul este declarat în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de Iurie Plămădeală și va menține încheierea contestată, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În temeiul art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Colegiul relevă că, dispozitivul hotărârii primei instanțe, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Enachi împotriva lui Iurie Plămădeală și SRL „Acrom-Vest” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost pronunțat la 30 noiembrie 2021 (f.d.202).

Hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni , a fost atacată cu apel de către Iurie Plămădeală, înregistrând la data de 19 mai 2022, un apel nemotivat (f.d.217).

Colegiul apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind restituirea cererii de apel înaintate de către Iurie Plămădeală împotriva hotărârii din 30 noiembrie 2021 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, din motivele ce succed.

Colegiul învederează că, art. 362 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă statuează că, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3), (4) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.). Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

În conformitate cu art. 110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Art. 113 Cod de procedură civilă prevede că, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În continuare, Colegiul iterează că, cererea de apel nemotivată împotriva hotărârii din 30 noiembrie 2021 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, a fost depusă de către Iurie Plămădeală, la data de 19 mai 2022 (f.d.217).

Instanța de apel, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, prin încheierea din 16 iunie 2022, a restituit cererea de apel înaintată de Iurie Plămădeală cu toate documentele anexate și a explicat lui Iurie Plămădeală că, restituirea cererii de apel nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată în termenul și modul stabilit al aceluiași apelant cu cerere de apel împotriva aceleiași hotărâri, cu același obiect și temeuri, dacă apelantul a lichidat neajunsurile (f.d.222-224).

În conformitate cu prevederile art. 369 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Colegiul iterează că, prin apelul nemotivat înregistrat la 19 mai 2022 împotriva hotărârii din 30 noiembrie 2021 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, Iurie Plămădeală a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, trimiterea cauzei la nouă examinare (f.d.217).

Aici este de remarcat că, din textul apelului dat nu se identifică o solicitare de repunere în termenul de declarare a apelului, precum nici motivele omiterii acestuia.

Cu referire la argumentul recurentului precum că, nu a recepționat citațiile expediate în adresa sa, Colegiul menționează că, la materialele cauzei sunt anexate avizele de recepție semnate de către destinatarul Iurie Plămădeală, care atestă recepționarea corespondenței expediate de către prima instanță. De altfel, din procesele-verbale ale ședințelor de judecată ale primei instanțe se identifică participarea lui Iurie Plămădeală la ședințele de judecată din 21 ianuarie 2019, din 21 mai 2019 (f.d.92) a fost înștiințat contra semnătură pentru data de 05 martie 2019 (f.d.51,58). Mai mult, ultimul a formulat și cereri de amânare la 01 martie 2019, la 02 aprilie 2019 (f.d.53, 60), a prezentat referința datată cu 21 mai 2019 la cererea de chemare în judecată depusă (f.d.81-82).

De asemenea, pârâtul Iurie Plămădeală a beneficiat de asistență juridică acordată de avocatul Iurie Sciastlivîi, conform mandatului avocațial (f.d.80), care, la fel, a participat în ședințele de judecată din 21 mai 2019, 27 iunie 2019, 28 iunie 2019, 18 iulie 2019 (f.d.92, 100,103). Mai mult, la cererea părții pârâte a fost dispusă efectuarea expertizei grafoscopice, prin încheierea primei instanțe din 18 iulie 2019 (f.d.124-125).

În atare circumstanțe, alegațiile recurentului precum că, nu a recepționat citațiile adresate, chiar și schimbarea ulterioară a adresei de domiciliu, nu justifică omiterea termenului de contestare a hotărârii primei instanțe, or, împrejurările conturate anterior denotă că, partea pârâtă a cunoscut de existența litigiului aflat pe rolul instanței de judecată. Iar în conformitate cu art. 102 alin. (4¹) Cod de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

Mai mult, părțile antrenate într-un proces, trebuie să se comporte cu bună credință în raport cu drepturile procedurale conferite de legislator și trebuie să urmărească cu bună-credință desfășurarea procesului, remarcă sugerată și de jurisprudența CEDO, precum și în postulatele reflectate în art. 56 alin.(3), art. 61 alin.(1) Cod de procedură civilă.

Jurisprudența constantă a CtEDO a arătat că, revine primordial celor interesați să depună orice diligență pentru protejarea propriilor interese (a se vedea cauza Teuschler v. Germania (dec.), 47636/99, 04 octombrie 2001; cauza Agapito Maestre Sanchez v. Spania, 29608/02, 04 mai 2004).

Colegiul reiterează că, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, postulat inserat în art. 362 alin.(1) Cod de procedură civilă.

Astfel, în situația în care dispozitivul hotărârii judecătorești a fost pronunțat la 30 noiembrie 2021, în temeiul art. 111 alin.(3) Cod de procedură civilă, termenul de contestare cu apel a început a curge din ziua imediat următoare zilei de pronunțare a dispozitivului hotărârii judecătorești.

Colegiul evidențiază că, în data de 24 decembrie 2021, chiar în interiorul termenului de atac cu apel, pârâtul Iurie Plămădeală a înregistrat o cerere prin care a solicitat eliberarea hotărârii motivate (f.d.204), ceea ce denotă că, ultimul a avut posibilitatea reală de a înregistra același apel nemotivat în interiorul termenului stabilit de legiuitor de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, 30 noiembrie 2021.

De altfel, legiuitorul acordă posibilitatea apelanților de a înregistra inițial o cerere de apel, ceea ce, la caz, a și efectuat pârâtul/apelantul, prin depunerea cererii de apel nemotivate doar că abia la 19 mai 2022, în afara termenului legal stabilit pentru declararea apelului, care după data întocmirii hotărârii integrale, în virtutea art. 365 alin. (1¹) Cod de procedură civilă, putea fi suplimentată.

Totodată, apelantul/recurent, depunând la data de 19 mai 2022 cererea de apel nemotivată, nu a solicitat repunerea în termenul pentru declararea apelului. Or, repunerea în termen pentru declararea apelului putea fi soluționată de către instanța de apel doar în condițiile în care apelantul ar fi formulat o cerere de repunere în termen cu prezentarea probelor pertinente și admisibile în justificarea acestei omisiuni, ceea ce la caz lipsește. Or, solicitarea de repunere în termen este o prioritate a apelantului și nu poate fi soluționată din oficiu de către instanța de apel.

Drept urmare, instanța de apel corect a reținut că apelantul nu a solicitat și repunerea în termenul pentru declarare apelului, în situația în care apelul a fost depus în afara termenului legal.

În corespundere cu art. 362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, care, la caz, a fost pronunțat la 30 noiembrie 2021, ceea ce denotă că instanța de apel întemeiat a conchis că apelul a fost declarat în afara termenului legal.

Aici este de remarcat că prin impunerea unor termene limite în vederea valorificării drepturilor pretinse a fi lezate se urmărește o bună administrare a justiției și asigurarea securității raporturilor juridice.

Legiuitorul prin stabilirea unui termen de declarare a apelului a urmărit: asigurarea celerității procesului civil în întregime, în special luându-se în considerare și fazele facultative ale procesului civil, cum ar fi executarea silită, apelul; stimularea persoanelor care dispun de dreptul la apel de a-l valorifica într-un termen prevăzut de lege; asigurarea stabilității raporturilor juridice constatate prin hotărârea primei instanțe, întrucât acestea nu pot să rămână până la infinit sub amenințarea pronunțării unei noi soluții; oferirea participanților la proces a unei perioade suficiente de a lua cunoștință de materialele dosarului și de a formula motivarea cererii de apel.

Prin prisma respectării dreptului de acces liber la justiție, garantat de art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, accentuat și în jurisprudența CtEDO, precum și dreptul la un recurs efectiv garantat de art.13 din Convenție, circumstanțele relatate denotă că recurentul și-a neglijat dreptul de valorificare a drepturilor procedurale în sensul și termenul stabilit de legiuitor.

Adițional, Colegiul învederează că, nu poate fi pretinsă nerespectarea de către instanța de apel a prevederilor legale, precum și încălcarea recurentului Iurie Plămădeală a dreptului la un proces echitabil, în situația în care apelantul/recurentul a ignorat atât obligațiile, cât și drepturile sale procedurale.

Mai mult, apelantul/recurentul nu a fost lipsit de posibilitatea de a beneficia de pârghiile legale întru realizarea dreptului la o cale de atac eficientă, în situația în care însuși apelantul/recurentul nu a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului. La caz, nu poate fi ignorat nici faptul că partea pârâtă a cunoscut despre litigiul aflat pe rolul instanței, ocurențe detaliate anterior.

În ceea ce vizează criticile recurentului precum că, instanța de apel nu i-a acordat un termen pentru prezentarea apelului motivat în care urma a justifica depășirea termenelor, Colegiul menționează că, termenul de exercitarea a unei căi de atac este o primă condiție care se verifică la inițierea procedurilor în acest sens, la caz, apelul și în dependență de respectarea acesteia, se realizează celelalte etape ce țin de inițierea procedurii de apel.

De altfel, art. 10 alin. (3) Cod de procedură civilă statuează expres că, sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenizii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În virtutea art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Din considerentele redate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat cu menținerea încheierii contestate.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin.(2), art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Iurie Plămădeală.

Se menține încheierea din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Enachi împotriva lui Iurie Plămădeală și Societății cu Răspundere Limitată „Acrom-Vest” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

Judecătorii

Victor Burduh

Galina Stratulat